

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH VĚD

Ústav ošetřovatelství

Kryštof Robotka

Muž v roli všeobecné sestry

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Daniela Bartoníčková

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedené bibliografické a elektronické zdroje.

Olomouc 1. června 2024
Robotka

Kryštof

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval především své vedoucí práce paní Mgr. Danieli Bartoníčkové, za její pomoc, cenné rady a trpělivost během celého procesu psaní. Velké poděkování patří také mé milující rodině za jejich neustálou podporu a pochopení, bez jejich lásky by bylo dosažení tohoto cíle mnohem obtížnější. Dále bych rád poděkoval svým kamarádům, kolegyním a spolužákům, kteří mi pomohli překonat mnohé výzvy.

Zvláštní poděkování patří mým nejbližším Bc. Tomášovi Čejkovi a Adéle Koňářkové za jejich nepřetržitou podporu, motivaci a povzbuzování v těžkých chvílích mého studia.

ANOTACE

Typ závěrečné práce: Bakalářská práce

Téma práce: Role všeobecné sestry

Název práce: Muž v roli všeobecné sestry

Název práce v AJ: A man in the role of a general nurse

Datum zadání: 2024-11-19

Datum odevzdání: 2024-06-14

Vysoká škola, fakulta, ústav: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta zdravotnických věd

Ústav ošetřovatelství

Autor práce: Kryštof Robotka

Vedoucí práce: Mgr. Daniela Bartoníčková

Oponent práce:

Abstrakt v ČJ: Cílem této bakalářské práce bylo sumarizovat aktuální a dohledatelné publikované poznatky o mužích na pozici všeobecné sestry. K vyhledávání relativních zdrojů byly použity elektronické vědecké databáze PubMed, Wiley a Google Scholar. Práce v sobě zahrnuje dva dílčí cíle. První dílčím cílem bylo sumarizovat aktuální dohledatelné publikované poznatky o motivaci mužů k výběru profese všeobecné sestry. Tyto faktory pozitivně ovlivňují muže při výběru této profese. Druhým dílčím cílem bylo sumarizovat aktuální dohledatelné publikované poznatky o motivaci mužů k výběru profese všeobecné sestry. V ošetřovatelské profesi muži stále často čelí genderovým předsudkům a ošetřovatelství celkově podléhá feminizaci z důvodu převahy ženských zaměstnankyň. V této bakalářské práci je popsána role všeobecné sestry z pohledu mužů, kteří vykonávají tuto profesi a zároveň práce popisuje veškeré výzvy s kterými se muži musejí v průběhu své praxe vyrovnávat.

Abstrakt v AJ: The aim of this bachelor thesis was to summarise the current and traceable published knowledge about men in the position of general nurse. The electronic scholarly databases PubMed, Wiley and Google Scholar were used to search for relative sources. The thesis incorporates two sub-objectives. The first sub-objective was to summarise the current traceable published evidence on men's motivations for choosing the general nursing profession. These factors positively influence men to choose this profession. The second sub-objective was to summarise the current traceable published knowledge on men's motivation to choose the profession of general nurse. Men still often face gender bias in the nursing profession and nursing in general is subject to feminisation due to the prevalence of female employees. This undergraduate thesis describes the role of the general nurse from the perspective of the men who practise the profession, and the thesis also describes any challenges that men have to deal with in the course of their practice.

Klíčová slova v ČJ: mužská sestra, motivace, stereotypy, bariéry, ošetřovatelství, gender

Klíčová slova v AJ: male nurse, motivation, stereotypes, barriers, nursing, gender

Rozsah: 33 stran

Obsah

Úvod.....	8
1 Popis rešeršní činnosti	10
2 Přehled publikovaných poznatků.....	12
2.1 Motivace pro vstup mužů na pozici všeobecné sestry	12
2.2 Bariéry pro vstup mužů na pozici všeobecné sestry	20
Význam a limitace dohledaných poznatků	27
Závěr	29
Referenční seznam	30

Úvod

Muž v roli všeobecné sestry je v moderní společnosti vnímán jako neustále se vyvíjející trend. Povolání sestry je spojováno převážně s ženským pohlavím, což vede k výrazné genderové nerovnováze v tomto oboru. V posledním desetiletí dochází k nárůstu počtu mužů se zájmem o kariéru v ošetrovatelství. Postupným vývojem společnosti dochází ke změně postojů, které vychází z historického kontextu. (Terry et al., 2020).

Historický vývoj mužů v ošetrovatelství zkoumá Christensen ve své studii s názvem „Raná léta mužů v ošetrovatelství“, která potvrzuje účast mužů v tomto oboru, již před narozením Krista. První záznam o mužském ošetrovatelství pochází ze starověké Indie. Průběhem let se pohled na mužské sestry změnil a ideálem osoby poskytující ošetrovatelskou péči se stala výhradně žena. Změna pohledu na ošetrovatelství nastala především díky Florence Nightingelové, která je považována za zakladatelku moderního ošetrovatelství. Nightingelová považovala muže za hrubé a jejich ruce nevhodné pro poskytování péče, i když věřila, že jejich srdce mohou být něžná. (Christensen, 2017). Světová zdravotnická organizace v roce 2020 uvedla, že muži tvoří pouze 10 % ošetrovatelského personálu na celém světě. Příkladem je Severní Amerika, která má průměrný podíl mužských sester 5,8 %, ve Spojené království je to 10 % a v Japonsku pouhých 4,9 %. To, že muži do ošetrovatelství vstupují čím dál častěji, dokládají čísla, které byla naměřena ve Spojených státech amerických. Během deseti let, tedy od roku 2004 do roku 2014, zde vzrostl podíl sester mužského pohlaví z 8,8 % na 13,6 % (Zhou et al., 2024).

Jedinci mužského pohlaví, kteří se rozhodují pro kariéru v ošetrovatelství, čelí mnoha výzvám ze strany pacientů, rodiny a členům ošetrovatelského týmu. Jsou to právě bariéry, které odrazují muže od výkonu povolání. Za tyto bariéry mohou být považovány nejen stereotypy různého druhu, ale také i interakce s pacienty. Stereotypy se mohou pojít s názorem, že ošetrovatelství je pouze ženské povolání, muži v ošetrovatelství jsou homosexuálové anebo že každý muž v bílém musí být doktor. Oproti tomu však stojí motivace, která muže mít pozitivní vliv na rozhodování pro volbu ošetrovatelství. Hlavní faktory, které patří do motivace mohou být touhy pomoci druhým, jisté pracovní místo a rychlejší kariéerní postup (Teresa-Morales et al., 2022).

Vzhledem k těmto skutečnostem si lze klást otázku: „Jaké jsou aktuální validní poznatky o motivaci k vykonávání této profese mužským pohlavím a s jakými překážkami se musí muž vyrovnávat?“

Cílem bakalářské práce je sumarizovat aktuální dohledané poznatky o mužích na pozici všeobecné sestry. Cíle byly dále rozděleny na dílčí cíle:

- I. Sumarizovat aktuální dohledatelné publikované poznatky o motivaci mužů k výběru profese všeobecné sestry.
- II. Sumarizovat aktuální dohledatelné publikované poznatky o bariérách mužů při výkonu profese všeobecné sestry.

Před začátkem psaní bakalářské práce byli prostudovány tyto publikace:

1. Teresa-Morales, C., Rodríguez-Pérez, M., Araujo-Hernández, M., & Feria-Ramírez, C. (2022). Current Stereotypes Associated with Nursing and Nursing Professionals: An Integrative Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health/International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(13), 7640. <https://doi.org/10.3390/ijerph19137640>
2. Subu, M. A., Yateem, N. A., Dias, J. M., Rahman, S. A., Ahmed, F. R., Abraham, M. S., AbuRuz, M. E., Hassan, Z., & Alnaqbi, A. R. M. (2022). Listening to the minority: A qualitative study exploring male students' perceptions of the nursing profession and reasons for choosing nursing as a career. *Nurse Education Today*, 116, 105442. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105442>
3. Terry, D., Peck, B., Carden, C., Perkins, A. J., & Smith, A. (2020). Traversing the Funambulist's Fine Line between Nursing and Male Identity: A Systematic Review of the Factors that Influence Men as They Seek to Navigate the Nursing Profession. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education/European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 10(3), 691–703. <https://doi.org/10.3390/ejihpe10030051>

1 Popis rešeršní činnosti

Následující text podrobně popisuje rešeršní činnost, pomocí které byly dohledány a nalezeny validní zdroje pro tvorbu této přehledové bakalářské práce.

VYHLEDÁVACÍ KRITÉRIA

Klíčová slova v ČJ: mužská sestra, motivace, stereotypy, bariéry, ošetřovatelství, gender

Klíčová slova v AJ: male nurse, motivation, stereotypes, barriers, nursing, gender

Vyhledávací období: 2013–2024

Další kritéria: plný text, odborné studie, systematické přehledy.

Databáze:

PubMed, Google Scholar, Wiley

Nalezeno článků: 33 769 článků

VYŘAZUJÍCÍ KRITÉRIA:

- Duplicitní články
- Články, které se netýkají tématu

SUMARIZACE VYUŽITÝCH DATABÁZÍ A DOHLEDANÝCH DOKUMENTŮ:

PubMed: 20 články
Google Scholar: 2 články
Wiley: 3 články

SUMARIZACE DOHLEDANÝCH PERIODIK A DOKUMENTŮ:

Nursing and Midwifery Studies 1 článk
Journal of Professional Nursing 1 článek
Nursing Administration Quarterly 1 článek
Gender, Work & Organization 1 článek
Journal of Advanced Nursing 1 článek
Journal of Nursing Education and Practice 1 článek
The Journal of Men's Studies 1 článek
Japan Journal of Nursing Science 1 článek
Nursing Open 2 články
BMC Nursing 2 články
African Journal of Health Professions Education 1 článek
The Journal of Evidence and Quality in Health Care 1 článek
Nurse Education in Practice 1 článek
International Journal of Nursing Studies 1 článek
Nursing Outlook 1 článek
Sage Journals 1 článek
International Journal of Nursing Education Scholarship 1 článek
Nurse Education Today 1 článek
Environmental Research and Public Health 1 článek
European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education 1 článek
Nursing Repost 1 článek
Heliyon 1 článek

Pro tvorbu teoretických východisek bylo použito 25 dohledaných článků

2 Přehled publikovaných poznatků

V této kapitole jsou sumarizovány studie, které ovlivňují muže při volbě povolání v ošetrovatelství. První podkapitola rozebírá motivaci, která může mít pozitivní dopad, a tím zvýšit počty mužů na těchto pracovních pozicích. Druhá podkapitola je zaměřena na bariéry, které mohou naopak negativně ovlivnit budoucí mužské sestry. Jedná se především o soubor stereotypů odrážející historický vývoj ošetrovatelství. Při tvorbě této bakalářské práce byly využity zahraniční studie, konkrétně se jedná o USA, Jordánsko, Irán, Čínu, Nový Zéland a další.

2.1 Motivace pro vstup mužů na pozici všeobecné sestry

V souvislosti s muži v ošetrovatelské profesi může být motivace rozdělena na vnitřní a vnější. Vnitřní motivace popisuje seberealizaci, pocit altruismu a vykonávání práce, ze které vyplývá pocit uspokojení. Oproti tomu, vnější motivace pro muže zvažující profesi všeobecné sestry, může vycházet z faktorů, jako jsou platového ohodnocení, respekt společnosti, jistota zaměstnání a flexibilita. Jedním z největších vnějších motivačních faktorů je vliv rodiny a přátel (Noordien et al., 2020). Práce je významná část v lidském životě a může plnit plno různých funkcí. Někteří jedinci k práci přistupují pouze jako ke zdroji financí, které vedou k sociálnímu zabezpečení. Dalším postojem je mít práci jako prostředek k přebírání moci nad ostatními či hledání vlastní identity. Britská studie uvádí, že muži jsou mnohem více citliví na karierní povýšení než ženy. Proto mezi muži na pracovišti dochází k větší soutěživosti (Sigmund et al., 2014).

Prvním faktorem, který ovlivňuje motivaci mužů k výkonu povolání sestry je, pozitivní vnímání ošetrovatelské profese. Zkoumaná studie byla provedena ve Spojených arabských emirátech, kde zaznamenali zvyšující se počty mužských studentů, přihlašujících se do ošetrovatelských programů. Na této studii se podílelo 30 studentů mužského pohlaví, kteří sdíleli své zkušenosti pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Z posbíraných dat se celkově zdá, že respondenti vnímají sestry a ošetrovatelskou profesi pozitivně. Mnoho z dotazovaných uvedlo, že se jedná o hodnotnou profesi, která vyžaduje laskavost, respekt, trpělivost znalosti a toleranci. Stejně tak většina účastníků chápou ošetrovatelství jako péči o druhé, což je považováno za klíčový aspekt této profese. Postřehy některých dotazovaných naznačovali, že je motivovala hlavně praktická povaha ošetrovatelství, jako je pomoc druhým. Protože respondenti jsou přesvědčeni, že právě sestry jsou ty, které dělají maximum, aby pečovaly o své pacienty. Jeden ze studentů v rozhovoru uvedl, že „Podle něj

je sestra ta nejdůležitější na světě, sestra je milá a ohleduplná, tolerantní a vzdělaná“. V očích účastníků je ošetřovatelství humanitární profesí. Sestry jsou vnímány jako osoby, které řeší fyzické i psychické potřeby pacientů s láskou a porozuměním. Všechny tyto zdůrazněné kvality sestry nasvědčují tomu, že mezi studenty je ošetřovatelství vnímáno jako vysoce kvalifikovaná práce (Subu et al., 2022). Veškerá tyto tvrzení potvrzuje jiná studie, která byla provedena v Turecku během podzimního semestru, akademického roku 2023–2024, na Fakultě zdravotnických věd státní univerzity v regionu Střední Anatólie. Této studii se zúčastnilo 110 studentů prvního ročníku oboru ošetřovatelství, kteří měli za úkol zodpovědět pět strukturovaných otevřených otázek. Před zodpovězením těchto otázek se respondenti zúčastnili pětihodinového panelu prezentací, na téma „Ošetřovatelství a profese sestry“. Tyto prezentace byly představeny pěti akademiky a jejich cílem bylo studenty informovat o svých zkušenostech. Dále se s nimi podělili o příběhy a důvody proč si zvolili ošetřovatelství jako své povolání. Z dotazníku, který respondenti po absolvování prezentací vyplnili vyplývá, že mají účastníci obecně pozitivní názor na ošetřovatelskou profesi a považují ji za působivou. Tato profese lidem přináší užitek a zároveň vyžaduje trpělivost, obětavost a soucit. Studenti považují sestru za osobu, která je zodpovědná za nejrůznější druhy práce. Má hlavní roli v zdravotnickém povolání a je neúnavná, proto obdivují odolnost sester. Dále uvádějí, že je profese sestry v jejich očích vysoce vážená a považují ji za posvátnou, a to jak v profesním, tak i ve společenském životě, jelikož přispívá k lidskému blahu a má přínos ke zlepšení lidských životů (Öz et al., 2024).

Druhým faktorem, který ovlivňuje motivaci muže k volbě povolání sestry, mohou být rodinní příslušníci a přátelé. Další skupinou, která může mít velký vliv na budoucí studenty jsou vzory z dětství. Toto tvrzení je podloženo studií, která byla provedena ve Spojených arabských emirátech a zabývá se facilitátory, kteří motivují jedince ke vstupu do ošetřovatelských programů. Studie byla provedena ve spolupráci s 30 mužskými vysokoškolskými studenty. Respondenti uvedli, že jejich rozhodnutí k volbě ošetřovatelské profese značně podpořila rodina, přátelé, anebo jiný člověk pracující na pozici sestry. Konkrétním případem jsou odpovědi studentů, například jeden student uvedl „Ano, rodina měla největší vliv na mé rozhodnutí věnovat se kariéře sestry“ (Subu et al., 2023). A dodává, že jeho volbu ovlivnila především jeho teta, která již pracovala ve zdravotnictví. Tyto zjištění zdůrazňují, jak klíčovou roli hrají příklady blízkých osob při výběru této profese (Subu et al., 2023). Druhou skupinou jsou lidé pracující ve zdravotnictví, kteří jsou vnímáni za vzory. Jedná se o pozitivní příklady sester, které se zapsaly do podvědomí pacienta, z důvodu

kvalitně poskytnuté péče. Většina odpovědí studentů vycházela z osobních zkušeností, kdy sami byli v pozici pacienta. Příklad potvrzuje doložená odpověď studenta: „Když jsem byl v nemocnici, sestřičky mi tam poskytly úžasnou péči bez prodlení“ (Subu et al., 2022). Studenti se také často shodovali na názoru, kdy sestru vykreslovali jako obětavou, pečující a uctívou. Obě tyto studie pojednávají o vzorech, které vedou muže k rozhodnutí stát se sestrou a jejich výsledky potvrzují, že rodinní příslušníci, kamarádi a dobré sestry mají významný vliv na jejich motivaci (Subu et al., 2022; Subu et al., 2023). Studie z iránského prostředí, která srovnává 34 výzkumů potvrzuje, že rodiče, rodina a přátelé hrají významnou roli při volbě povolání. V této studii jsou budoucí mužské sestry pozitivně vnímány ze strany žen, které volbu povolání podporují. Obecně mají ženy větší tendenci akceptovat mužské zástupce v netradičních povoláních, více než mužská populace. Muži se také potýkají s negativní zpětnou vazbou, a to konkrétně od mužských zástupců, jako je otec nebo kamarád mužského pohlaví, když byla projevena touha vstoupit do ošetrovatelství. V prostředí Iránu je podpora ze strany mužských sester vnímána jako velice důležitá. Pozitivní reakce od mužů, kteří pracují na pozici sestry, může silně ovlivnit a motivovat potencionální studenty k výběru ošetrovatelské profese (Zamanzadeh et al, 2013). Tvrzení o kladném ovlivnění ze strany mužů, také potvrzuje studie, která zahrnuje výsledky ze zemí jako jsou Kanada, USA, Austrálie a Irsko. Vliv mužských sester může mít dopad i na muže, kteří předtím pracovali v jiném oboru a na základě tohoto impulzu se rozhodli vstoupit do ošetrovatelství. To má za následek, že muži ve svém životě nastupují do profese ošetrovatelství později než jejich ženské protějšky (Terry et al., 2020).

Dalším významným faktorem, který motivuje mužské studenty k volbě povolání sestry je jeden z hlavních aspektů ošetrovatelství, a to pomoc druhým. Během kvalitativního systematického přehledu bylo identifikováno šest studií, které pocházely ze čtyř zemí: Spojených států amerických, Spojeného království, Ugandy a Jordánska. Tyto studie přinesly informace od 72 registrovaných klinických sester mužského pohlaví. Věk dotazovaných se pohyboval mezi 27 až 65 lety, a všichni z nich měli nejméně jeden rok praxe v ošetrovatelské profesi. Tato studie odhalila, že respondenti chápou ošetrovatelství jako poslání „pečovat o druhé a pomáhat lidem“, zároveň uvádějí, že sestry mají odpovědnost za péči o nemocné, zraněné a umírající pacienty. Dále byly v rámci této studie odhaleny i pohledy, které ošetrovatelství chápou, jako šanci ovlivnit život druhých osob. Tím, že o ně budou pečovat ve chvílích, kdy to potřebují ze všeho nejvíce, stejně jako by účastníci chtěli, aby někdo pečoval o ně, kdyby byli na jejich místě. Celkově se většina

respondentů shoduje na tom, že jejich povolání sestry je užitečné, protože poskytují péči lidem, kteří to potřebují (Lyu et al., 2022). Tento pocit potěšení z pomoci druhým je zmíněn také ve studii prováděné v Jordánsku, kde mužský zástupce sesterského týmu uvádí, že: „Ošetřovatelství mi dává šanci zmírnit bolest a utrpení pacientů s rakovinou“ (Saleh et al., 2020). Stejná studie z prostředí jordánských nemocnic mapuje příběhy mužských sester, které uvádějí, že jsou často přítomni u nejdůležitějších životních okamžiků svých pacientů. Ve vztahu s těmito okamžiky prožívají pocity potěšení a seberealizace, když se během jejich péče pacientův stav zlepší či se pacient plně uzdraví. Toto tvrzení dosvědčuje jeden z účastníků, který popisuje pocity štěstí, když se stav jeho pacienta na jednotce intenzivní péče zlepšil natolik, že bylo možné pacienta extubovat (Saleh et al., 2020). Další studie, která se zabývá motivem „pomoci a péči“ byla prováděná taktéž v Jordánsku, tentokrát však na 28 mužských studentech v oboru ošetřovatelství. Dotazovaní byli ve věku 18-22 let, jednalo se o studenty všech čtyř ročníků vysokoškolského studia. Nejvyšší procento dotazovaných byli studenti posledního ročníku, a tedy jejich věk byl 21 a 22 let. Výzkum byl prováděn pomocí rozhovorů, jejichž délka se pohybovala průměrně kolem 35 minut. Všichni dotazovaní studenti měli za úkol popsat důvody, proč se rozhodli studovat ošetřovatelství. U většiny byla první odpověď směřována k touze pečovat a podílet se na pomoci druhým. Tato odpověď pramenila z předešlé zkušenosti při péči o někoho nemocného v rodině. „Rozhodl jsem se studovat ošetřovatelství, kvůli pečujícímu aspektu, díky kterému se lidé cítí lépe a pohodlněji“ uvádí jeden ze studentů ošetřovatelského programu (Shudifat et al., 2023). Faktor pomoci druhým také může být spojován s duchovní potřebou a spiritualitou, která je zakotvena v porozumění smyslu života a spočívá v osobní víře jednotlivce. Dotazovaní uvedli, že poskytování péče berou jako důkaz své víry a věřili, že tak mají šanci být blízko Bohu. Někteří respondenti uvedli, že se společně s pacienty modlí a utěšují je Božími slovy, aby tak urychlili pacientovo uzdravení a mohli jít domů. V některých zemích s vysokým náboženským přesvědčením hraje víra velmi významnou roli, jelikož je zakotvena do struktury společnosti. Mužské sestry, které pocházejí z těchto silně věřících kultur, spoléhají v léčivou sílu prostřednictvím jejich modliteb, a to má následně velký vliv na jejich ošetřovatelskou kariéru. Téměř všichni dotazovaní uvedli, že mít více humanitní a pečující přístup bylo pozitivním rysem této profese (Lyu et al., 2022).

Značný vliv nástupu mužů do profese sestry je jistota a stabilita práce, která vede k zajištění dobré životní pozice. Studie shrnuje tvrzení čerpané od 72 mužů ve věku 27 až 65 let, pracujících na pozici sestry. Tyto sestry pocházejí z USA, Ugandy, Jordánska a

Spojeného království. Převážná část účastníků se shoduje, že ošetrovatelství nabízí atraktivní výhody, jak v aktivní službě, tak i v důchodu. Důkazem tohoto tvrzení je skutečnost, že dotazovaným bylo během nástupu do sesterské pozice přislíbeno mnoho bonusů. Proto muži v dnešní době vratké ekonomiky volí tuto profesi, jelikož je v jejich očích stabilní a finančně uspokojivá. Při srovnání ošetrovatelství s jinými typy zaměstnání respondenti uvádějí, že v jiném zaměstnání by pro ně bylo obtížné vydělat stejný obnos peněz (Lyu et al., 2022). Potvrzuje to studie z iránského prostředí, kdy mužské sestry považují finance z výkonu profese jako hlavní zdroj (Zamanzadeh et al, 2013). Zároveň muži zdůrazňují, že mají možnost v případě potřeby dělat směny navíc, které vedou ke zvýšení jejich příjmu. Mimo peněžní odměny mužské sestry oceňují i pracovní flexibilitu, která jim umožňuje mít rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem. Tuto rovnováhu dotazovaní v jiných profesích postrádají (Lyu et al., 2022). Muži z Jordánska potvrzují pozitivní vliv na ekonomické faktory a jistotu práce ve studii „Zkušenost být mužskou sestrou“. Tuto jistotu stabilního zaměstnání utvrzuje interpretace výpovědi studenta. Tvrdí, že jeho kamarádům, kteří vystudovali vysokou školu v jiném oboru než v ošetrovatelství, trvalo delší dobu, než našli uplatnění na trhu práce. Důvodem, že se absolventi ošetrovatelských oborů uplatňují v praxi rychleji je nedostatek sester (Shudifat et al., 2023). Tuto informaci potvrzuje uskutečněná online konference, kde hlavními řečníky byli zástupci z Německa, Polska, Filipín, Tanzánie, Spojených států a Spojeného království. Konference měla za cíl národní výzvy a strategie k tématu nedostatku zdravotnického personálu. Během posledních let se zvyšuje poptávka po sestřích, aktuálně se jedná o více než 50 % současného nedostatku pracovníků. WHO tvrdí, že do roku 2030 bude na světovém trhu potřeba téměř 6 miliónu sester (Nydahl et al., 2024).

Následujícím faktorem, který může mít značný vliv na nástup mužů do profese sestry je velké spektrum pracovních příležitostí, které jim ošetrovatelství nabízí. A to díky jejich přirozeným vlastnostem, které výkon povolání značně usnadňují. Byla provedena studie ve spolupráci se 72 slovinskými studenty prezenční formy, konkrétně druhého a třetího ročníku bakalářského studia ošetrovatelství. Ke sběru dat byla použita metoda kreslení, kterou využilo 13 studentů mužského pohlaví. Studentům bylo zadáno, aby vykreslili sami sebe v budoucím povolání sestry. Byly vybrány čtyři nejčastěji se opakující kresby, které neměly takový důraz na pacienta, ale na jiné role sestry. První obrázek vyobrazuje muže jakožto vedoucího pracovníka, který řídí práci svých podřízených, navíc je tato postava podstatně větší než ostatní osoby na obrázku. Tento velikostní rozdíl osob může znázorňovat fakt, že

je zde vyžadován respekt a morálka. Mužský student své budoucí aktivity vykreslil více s důrazem na management a leadership, jelikož muži mají od přírody větší míru respektu než ženy. Druhý obrázek, jako jediný zobrazuje muže v pečovatelské roli. Karikatura sestry, pečující o čtyři pacienty zároveň, má čtyři horní končetiny a každá z nich je natažena k jednomu z nich. Čtyři ruce zde symbolizují zajištění všech potřeb nemocných a vykonávání povolání sestry, jak nejlépe může. Třetí kresba znázorňuje muže na operačním sále, osoba, která zde reprezentuje sestru obsluhuje přístrojovou techniku a pacient zde není nakreslen, ale je zde pouze napsáno slovo „pacient“. Muži mají obecně vyšší technickou gramotnost, což usnadňuje jejich představu o práci s těmito přístroji. V posledním obrázku je namalován vůz rychlé záchranné služby, který symbolizuje touhu muže pracovat v oblastech urgentní medicíny. Muži mají lepší schopnost se rychleji rozhodovat v krizových situacích a zachovávat klid (Prosen, 2022). Tím, že muži dokáží lépe reagovat na nečekané situace a komplikace jsou tedy vhodnějšími kandidáty na pozice sester pracujících jako například na urgentních příjmech, traumatologii, jednotkách intenzivní a resuscitační péče. Muži si také často vybírají pracovní místa na oddělení onkologie, jelikož se tolik nenechávají pohlcovat negativními emocemi, které vyvolávají časté úmrtí pacientů (Lyu et al., 2022). Tyto mužské pozitivní vlastnosti také komentovaly ženské studentky ošetřovatelství. Ty zdůrazňují, že si muže, jakožto člena ošetřovatelského týmu velice cení. Jedná se především o smysl pro zodpovědnost, menší sklon k vyhledávání konfliktů a jejich laskavost vůči okolí. Polovina studentek se domnívá, že muži do ošetřovatelské profese přináší odlišný pohled, který se často nepodobá ženské perspektivě. Je to právě jeden z důvodů, proč by některé z dotazovaných studentek daly přednost pracovat s mužskou než s ženskou sestrou. Účastnice studie se celkově shodují na tom, že muži jsou v ošetřovatelství vítáni, hlavně proto, že narušují monotónní ženský ošetřovatelský kolektiv. Zastávají názor, že by každý sesterský tým měl být z jedné poloviny tvořen mužskými sestrami a z druhé těmi ženskými. „Mužští kolegové, které jsem měla možnost poznat, byli milejší, pracovitější a lidštější než většina mých kolegyň.“, dodává jedna z dotazovaných studentek (Prosen, 2022).

Posledním motivátorem, který může nabádat muže k výkonu profese sestry je rychlý kariérní postup do řad ošetřovatelského managementu. Tento úkaz popisuje ve své studii Liat Ashkenazi a jeho kolegové, která měla za úkol zkoumat motivy mužů pro volbu povolání v ošetřovatelství. Studie byla provedena mezi 336 studenty ošetřovatelství na univerzitě v Izraeli. Z této studie vyplývá, že menšinové postavení mužů v ošetřovatelské profesi je spíše výhodou, pokud jde o kariérní rozvoj. Na rozdíl od postavení žen v profesích, kde dominují

muži. Mužské sestry strategicky využívají svého pohlaví a mají tendenci dosahovat mocenských a autoritativních pozic v rámci ošetrovatelských týmů. Další informace ze studie poskytuje fakt, že podíl mužských sester, které vykonávají vedoucí pozici, převyšuje počet mužů v klasické ošetrovatelské roli. Tato skutečnost nastává nejspíše proto, že muži na rozdíl od žen nemusí volit mezi rodinným životem a kariérou (Ashkenazi et al., 2017). Studie provedena ve Spojeném království, jejíž hlavním cílem bylo prověřit, zda v moderním ošetrovatelství stále existuje tzv. skleněný eskalátor, díky kterému jsou muži zvýhodněni před ženami. Mužské sestry dávají přednost přímé komunikační strategii a asertivitě s proaktivním přístupem, oproti ženským kolegyňám. Muži častěji vyhledávají pracovní příležitost mimo přímou péči, a to konkrétně na vedoucích pozicích. Naproti tomu ženské respondenty preferují zůstat v řadách běžného personálu a vedoucí pozice považují spíše za součást přirozeného vývoje, než aby to sami aktivně vyhledávaly (Punshon et al., 2019). Název „skleněný eskalátor“ vysvětluje výhody mužů v pracovním prostředí, kterému dominují ženy. U mužů je menší pravděpodobnost, že vstoupí do ženské profese a v případě, že tak učiní, mají tendenci vstoupit rychleji po kariéru žebříčku. Konkrétním příkladem je obor ošetrovatelství, kde tvoří muži pouze 10 % pracovní síly. I přes toto malé procentuální zastoupení vykonávají muži téměř polovinu vedoucích pozic (Brandford & Brandford-Stevenson, 2021).

Wu et al. provedli průřezovou studii s cílem prozkoumat faktory zapojení mužských sester do ošetrovatelského povolání v Číně. Studie se zúčastnilo 328 sester mužského pohlaví s průměrným věkem 30,46 let, jejich průměrná délka odpracovaných let byla 7,67. Ze všech účastníků mělo téměř 67,97 % bakalářské vzdělání, 3,59 % mělo magisterský titul nebo vyšší vzdělání. Zbytek účastníků mělo nižší vzdělání nebo certifikát. Hodnocení účastníků bylo prováděno za pomoci standardizovaných dotazníků. Výsledky této studie odhalily, že během prvních tří let ošetrovatelské praxe měly mužské sestry vysokou míru pracovního nasazení a motivaci k výkonu práce. Toto pracovní nasazení mezi třetím a pátým rokem výkonu praxe výrazně kleslo a poté se opět zvýšilo. Tento úkaz může způsobovat mužské vysoké nadšení na počátku sesterské kariéry. Toto nadšení je v průběhu kariéry ovlivněno mnoha proměnnými jako je například sebeuvědomění, tradiční společenské koncepty práce sestry a pracovní tlak. Opětný růst pracovního nasazení mužských sester pak roste společně s porozuměním a přizpůsobením se této profesi. Studie dále naznačuje, že kariéru identita má kladný vliv na posílení pracovního postavení sester mužského pohlaví. Navíc snižuje riziko pracovního vyhoření, a s tím spojeného odchodu ze zaměstnání.

Efektivní podpora společnosti může v tomto povolání snížit mužům psychickou zátěž, uvolnit napětí a zkvalitnit jejich schopnost se adaptovat na nejrůznější sociální situace (Wu et al., 2023).

2.2 Bariéry pro vstup mužů na pozici všeobecné sestry

Muži v ošetrovatelství čelí mnoha výzvám, jedna z nejvíce diskutovaných překážek je překonávání představy, že ošetrovatelství je pouze ženská profese. Pojí se to se společenskými stereotypy, které naznačují, že muži nejsou vhodní pro tuto roli, jelikož nejsou dostatečně empatictí. Existuje celá řada stereotypů, jako jsou například homosexuální předsudky, fyzická síla při výkonu profese a postoje žen v prostředí gynekologie a porodnictví. Muži mohou pociťovat tlak na dodržování tradičních genderových rolí, které mohou negativně ovlivnit jejich pracovní výkon (Teresa-Morales et al., 2022).

Prvním a zároveň nejrozšířenějším stereotypem s kterým se muž uvažující o volbě sesterského povolání, či muž pracující jako sestra setkává, je ten, že ošetrovatelství je povoláním pouze pro ženy. Tyto informace vycházejí ihned z několika zdrojů. Do zkoumané deskriptivní analýzy bylo zahrnuto 27 studií, 7 z nich bylo kvantitativních, 18 kvalitativních a zbylé dvě studie smíšených metod. Zkoumaný vzorek zahrnoval vysokoškolské studenty ošetrovatelství obou pohlaví, sestry obou pohlaví, odborníky v ošetrovatelství, pacienty a širokou veřejnost. V rámci této studie bylo zjištěno, že ošetrovatelství je vnímáno společností jako ženské povolání a muži se na tuto profesi nehodí. Tento názor zastává 16 % široké veřejnosti (Kim et al., 2016). Zároveň pacienti obou pohlaví udávají, že muž v roli sestry nereflektuje jejich chápání ošetrovatelské profese. Také z tvrzení některých sester a vyučujících, kteří vzdělávají budoucí sestry lze tvrdit, že jsou přesvědčeni, že by muži neměli být sestrami. Tento stereotyp zastávají dokonce i někteří muži vykonávající povolání sestry (Teresa-Morales et al., 2022). Tento výrazný stereotyp je také rozšířen v arabských a muslimských zemích, ze kterých pochází studie, která zkoumá bariéry u jordánských studentů ošetrovatelství. Z té přímo vyplývá, že kultura v zemi, ve které studie probíhala, chápe sesterskou práci jako nevhodnou pro muže. Jeden účastník na toto stigma poukazuje výrokem „Většina lidí stále není přesvědčena, že ošetrovatelství je vhodné pro muže“ (Shudifat et al., 2023). Studenti ošetrovatelství v těchto zemích se snaží vyhýbat situacím, ve kterých má dojít na debatu o jejich budoucí kariéře. Jelikož se za studium ošetrovatelského oboru stydí a bojí se reakce společnosti, která toto rozhodnutí ze strany mužů stále není schopna pochopit (Shudifat et al., 2023). Mnoho mužských studentů oboru ošetrovatelství se stydí za svou volbu pracovat jako všeobecná sestra, často raději uvádějí, že pracují jako “zdravotnický personál”, aby se vyhnuli negativní reakci, a to konkrétně ze strany přátel, rodiny a dalších zdravotníků (Teresa-Morales et al., 2022). Tato stigmata také potvrzuje nedostatek vhodných pracovních uniforem pro muže v některých zařízeních, což

může uvést muže do pocitu nepochopení jejich role. V některých kulturách je muž v pozici sestry vnímán negativně, a to může ovlivňovat například šance na uzavření manželství (Saleh et al., 2020). Ve studii bylo zmíněno, že v průběhu klinických praxí v oboru ošetrovatelství často dochází k situacím, kdy se studenti musejí převlékat ve stejných prostorách. Důvodem toho může být nízká připravenost zdravotnických zařízení na mužské studenty. Bylo zjištěno, že to studenty nijak neovlivnilo, avšak byl zde uveden nesouhlas z řad studentek, které z této situace byly přivedeny do rozpaků, a dále z řad sesterského kolektivu, který na průběh praxí dohlížel (Prosen, 2022). Tento stereotypní pohled dokazuje i studie prováděná ve Spojených arabských emirátech na 30 mužských vysokoškolských studentech. Výzkum byl realizován za pomoci rozhovorů s těmito studenty. Následně byla data analyzována pomocí tematické analýzy. Respondenti také uvádí, že tento pohled představoval překážku v jejich rozhodnutí studovat ošetrovatelství. Jeden z nich popisuje negativní zkušenost, kdy byl dotázán na otázku, jak je vlastně možné, že pracuje jako sestra, když není žena (Subu et al., 2023). Ze studie, která sumarizuje názory výše zmíněných osob, jako jsou například pacienti, bylo zjištěno, že muži, na pozici sestry, tedy v roli pečovatele jsou charakterizováni jako váhaví, nedůvěryhodní, málo empatictí, neorganizovaní, nezodpovědní a neohrabaní během poskytování základní ošetrovatelské péče v porovnání s jejich ženskými kolegyněmi (Teresa-Morales et al., 2022).

V mnoha dalších studiích byl jako negativní stereotyp považován pohled na mužské sestry jako na homosexuály. Tento názor dle studií zastávají někteří pacienti bez ohledu na pohlaví, klinické sestry, a dokonce i rodiny studentů sesterských oborů. Studie, která pochází ze Spojených států amerických, která měla za úkol prozkoumat chápání a prožitky mužských sester v praxi s ohledem na sexualitu a maskulinitu. Vzorkem této studie bylo 40 mužských sester pracujících v nemocnicích v celém USA. Respondentům bylo v průměru 44 let a jejich praxe dosahovala 13 let. Mužské sestry, zapojení do tohoto výzkumu, pracovaly na nejrozličnějších odděleních jako je pediatrie, pohotovost, intenzivní či komunitní péče. Pokud jde o sexualitu 5 z respondentů odpovědělo že jsou gayové, 1 bisexuál, 1 pansexuál a ostatních 33 dotazovaných bylo heterosexuálně orientovaných. Sběr dat byl realizován za pomoci zvukových deníků sester mužského pohlaví, ve kterých měli účastníci odpovědět na sérii polostrukturovaných otázek. Russell, jeden z respondentů během rozhovoru uvedl, že jako mladý zvažoval vybrat si ošetrovatelství za svoji profesi, ale jeho stigma byla skutečnost, že většina mužů v tomto povolání jsou gayové. Použitím slova stigma dotazovaný vyjadřuje, že být gay negativně ovlivňuje heterosexuální identitu mužů, kteří se

rozhodnou tuto profesi vykonávat. Dotazovaný dále ve svém deníku zmiňuje, že má pocit jako by pacienti zpochybňovali jeho sexuální orientaci. Tuto myšlenku dále rozvádí tvrzením, že pacienti se k němu chovají odtaziťe dokud neuvidí snubní prsten, nebo se sám respondent během rozhovoru s pacientem nezmíní, že má ženu a děti, potom se mu více otevrou. Russelluv zážitek není jediným, který potvrzuje, že společnost vnímá mužské sestry jako gaye. Viktor, pracující v ošetrovatelství již 36 let, popisuje ve svém videodeníku zážitek s rodinou, která mu bránila ošetrovat jejich rodinného příslušníka z důvodu sexuální orientace. „Mysleli si, že jsem gay, a proto nechtěli, abych ošetroval člena jejich rodiny“ (Cottingham et al., 2016). To potvrzuje i další výpověď respondenta spojená s novorozeneckým oddělením. Na těchto oddělení po porodu pomáhá s potřebnými činnostmi spojené s péčí o dítě. Mužský ošetrovatelský personál přišel matce pomoc s přebalením jejího syna, která se ho následně zeptala na jeho sexuální orientaci. Muž reagoval na její otázku tím, že je heterosexuál, a z reakce matky vyplývalo, že se jí ulevilo. Z reakce matky lze soudit, že je potěšena jeho odpovědí a upřednostňuje heterosexuální před jinými sexualitami. V reakci na to respondent přemýšlí, jaký by byl dopad na situaci, pokud by heterosexuální nepotvrdil (Cottingham et al., 2016). Druhá studie diskutující o genderových rozdílech a stereotypu v pracovním prostředí sester, byla provedena na studentech ošetrovatelství v Izraeli. Jednalo se o studenty v tříletém programu diplomovaná sestra, čtyřletém programu pro titul bakaláře a magisterského programu ošetrovatelství. Testování se zúčastnilo 290 studentů, zúčastnit se mohli všichni, nebyly zde uvedeny žádné vyřazovací kritéria. Respondenti vyplňovali sociodemografický dotazník, kde byly zkoumány postoje k mužům v ošetrovatelství. Společně se shodlo 139 osob což je (47,8 %) dotazovaných, že mužské sestry jsou vnímány jako homosexuální. Tato studie je postavená na přesvědčení, že mužské sestry jsou homosexuální, jelikož ošetrovatelství je výhradně ženská práce. Jedná se tedy o bariéru při vstupu muže do ošetrovatelství, kteří si nesou stigma homofobie (Ashkenazi et al., 2017). Kanadská studie, která potvrzuje tuto významnou bariéru byla vytvořena ve spolupráci se studenty ošetrovatelských a nelékařských oborů. Věkové rozmezí bylo mezi 18–24 lety, jednalo se převážně o studenty prvního ročníku (74 %), druhého ročníku (21 %) a ostatních (5 %) studentů spadali do jiných ročníků. Účastníci museli splňovat pouze jedno kritérium, a to minimálně dva roky praxe v ošetrovatelství. Studenti byli například požádáni, aby na jednu stranu vypsali seznam charakteristik, které by použily k popisu mužských sester. Výzkum byl vytvořen s cílem analyzovat stereotypy spojované s muži v ošetrovatelství, z pohledu studentů nelékařských zdravotnických oborů a zároveň zmapovat jejich četnost výskytu. Mimo jiných bariér se

v této studii objevuje stereotypní pohled na mužskou sestru jako na homosexuála. U studentů ošetrovatelství se jedná o 7 respondentů z 58 (12 %), v případě studentů jiných nelékařských oborů to bylo 18 respondentů z 379 (4,74 %). V součtu 25 dotázaných (16, 47 %) z celkového počtu 437 (100 %) studentů propaguje názor, že v jejich očích jsou mužské sestry homosexuálové. Přestože je počet respondentů zastávající tento stereotyp o homosexualitě malý, tak to má stále dopad na muže v roli sestry (Kaur et al., 2022). V závěru lze tedy tvrdit, že heterosexuálové i homosexuálové jsou omezováni stereotypem, že všichni muži pracující v ošetrovatelství jsou gayové. Zatímco heterosexuálové se od tohoto stereotypu snaží distancovat, homosexuálové se svou orientací snaží skrývat za dominantní a maskulinní projevy (Cottingham et al., 2016).

Dalším stereotypem je názor, že muži, kteří se rozhodli studovat obor ošetrovatelství, udělali chybu a měli jít raději studovat medicínu. Konkrétně 10, 5 % respondentů uvedlo, že se setkali s komentářem okolí na jejich volbu povolání sestry. Jeden z dotazovaných řekl: „Ale ty jsi chytrým, proč nestuduješ medicínu?“ (Stanley et al., 2016). Tento stereotyp popisují i Mao a jeho kolegové ve své kvalitativní studii prováděné v Číně, kde jsou také zmíněny komentáře z okolí studentů ošetrovatelství. V tomto případě se ale jedná o dotazy, proč si muž volí ošetrovatelství a nezvolí si typicky mužské povolání, například kariéru policisty (Mao et al., 2020). V další studii se můžeme setkat s nechápavými komentáři, které opět zdůrazňují, že medicína je pro muže vhodnější (Teresa-Morales et al., 2022). Někteří studenti považují ošetrovatelství jako nepřímou cestu k medicíně, jiní mají odlišný názor a mají větší zájem o péči o lidi z pozice sestry. Nepochopení sester mužského pohlaví je zakořeněno v kulturním kontextu, kdy si pacienti chybně myslí, že každý muž v bílé uniformě je lékař, a naopak každá žena je sestra. Tuto situaci popisují dotazovaní jako zdroj rozpaků (Yang et al., 2017). Někteří přiznávají, že pacienty, kteří je oslovují jako lékaře neopravují, protože v očích pacientů se cítili zajímavější (Liu & Li, 2017). Tento stereotyp je také spojován s předsudkem, že sesterská práce vyžaduje nižší akademické požadavky. Studie z Tchaj-wanu říká, že kvalifikace oboru ošetrovatelství je nižší, než je kvalifikace potřebná pro medicínu, což z ní dělá vhodnou volbu pro studenty, kteří nedosahují potřebného prospěchu a nechtějí své zkoušky opakovat (Yang et al., 2017). Tento stereotyp podporují výpovědi studentů, kteří se zúčastnili studie s názvem „Nedostatek povědomí o ošetrovatelství jako volbě povolání pro muže“. Tato kvalitativní deskriptivní studie byla provedena s cílem, zjistit názory kvalifikovaných mužských sester na Novém Zélandu během prvních tří let jejich klinické praxe. Cílem bylo prozkoumat jejich povědomí o

ošetřovatelství, jako o volbě povolání a faktorech, které toto rozhodnutí můžou ovlivňovat. Do studie bylo původně zapojeno dvanáct respondentů, ale poté byli tři z nich vyloučeni, jelikož nesplňovali kritéria pro účast v šetření. Tyto kritéria zahrnovaly: účastník musí být registrovaná sestra mužského pohlaví, pracovat v oboru maximálně tři roky, musí být absolvent bakalářského oboru na Novém Zélandu. V závěru se studie zúčastnilo devět mužských sester ve věku od 24–48 let, pracujících v různých klinických oborech. 3 z účastníků pracovali jako perioperační sestra, další 3 na urgentním příjmu a ostatní 3 pracovali na geriatrici, rehabilitaci a v praktické praxi. S těmito muži byly provedeny polostrukturované rozhovory pomocí videokonferenčního softwaru Zoom. Tato studie zároveň potvrzuje dva předešlé stereotypy. Mimo to, jeden z respondentů popisuje svůj negativní zážitek z urgentního příjmu, kdy se cítil méně cenný, když pacienti odmítali jeho vyšetření, jelikož nebyl lékař. Mnoho mužů z této studie se během své praxe ocitli v nepříjemné situaci, kdy se jich pacienti zeptali, proč dali přednost ošetřovatelství před medicínou. Někteří z pacientů si chybně myslí, že ošetřovatelství je pro muže odrazovým můstkem k medicíně. Respondent, který se s tímto zážitkem setkal dodává „Obvykle už se jen směju a odpovídám, že jsem chlap, neznamená to, že chci být doktor“ (Guy et al., 2022). Všichni respondenti se shodují, že minimálně jednou se jich někdo zeptal, proč jsou jen sestry a snažili se jim vnutit myšlenku, že udělali špatně, když se rozhodli vydat se cestou ošetřovatelství (Guy et al., 2022).

Mezi další stereotypy patří tvrzení, že muž na pozici sestry je v ošetřovatelských týmech považován spíše jako představitel fyzické síly. Ta je v této profesi velice důležitá, například při polohování a přesouvání pacientů nebo manipulaci s těžkými břemeny. Studie zaměřená na profesní genderové stereotypy mužských sester provedená v Jihoafrické republice, se zabývá fyzickou silou, jakožto jedním z aspektů stereotypu. Do studie bylo zapojeno 30 osob a byl aplikován kvantitativní popis. Sestry mužského pohlaví se domnívají, že jsou v kolektivu více oceňovány za schopnost udržet těžké pacienty, než pro svou profesionalitu a schopnost péče. Mužské sestry navíc pociťují nedostatek pravomocí v řízení, jelikož některé sestry ženského pohlaví odmítají akceptovat jejich pokyny v převážně ženském prostředí (Teresa-Morales et al., 2022). Studie zaměřená na zkušenosti studentů, byla provedena v Jižní Africe a účastnili se jí studenti mužského pohlaví ve třetím a čtvrtém ročníku. Studenti popsali své zkušenosti se stereotypem. Vnímají muže jako fyzicky zdatnějšího, a to má dopad na jejich náplň práce. Student vypověděl: „Jakmile projdete dveřmi, je vám řečeno, abyste přesunuli postel, odvezli pacienta na rentgenové

vyšetření, a když se vrátíte, znovu dostanete úkol v podobném duchu.“ (Ndou & Moloko-Phiri, 2018). Podobné odpovědi studentů byly ve studii zmíněny několikrát (Ndou & Moloko-Phiri, 2018). Tento pohled má negativní dopad na jejich kariéru, jelikož se ženám na stejné pozici dostává více odborných příležitostí a prostoru k vzdělávání zatím co muži v této pozici dostávají především úkoly vyžadující fyzickou sílu. (Teresa-Morales et al., 2022).

Muži ve zdravotnickém prostředí a kolektivu se často potýkají se stereotypy spojenými s jejich sexuálním vnímáním role v ošetrovatelských profesích. Tím, že péče o pacienty vyžaduje fyzický kontakt, je pro ženský personál běžnou činností, což nemusí platit u mužského personálu. Muži jsou často považováni za potenciální hrozby vůči ženám, důsledkem může být obvinění za nevhodné chování, jak vůči kolegyním, tak pacientům. Stereotyp spojovaný se sexuálním vnímáním role, může způsobit nedůvěru v jejich pracovních záměrech a vest k diskriminaci mužů v profesním prostředí. Obecně lze tvrdit, že je považováno za nevhodné, aby mužské sestry pracovaly na gynekologických, porodnických a pediatrických odděleních. Zde je nejvyšší míra odmítání mužského personálu ze strany pacientek. Nesouhlasí, aby se zúčastnily gynekologických vyšetření, odmítají, aby se muž staral o novorozence, či kojence, jelikož jsou považováni, jako méně kvalifikovaní a vhodní pro tyto činnosti i přes svoje vzdělání a předešlé zkušenosti (Teresa-Morales et al., 2022). Také to vyplývá ze studie, která byla provedena v Hong Kongu na mužských studentech ošetrovatelství, kteří vykonávali klinické stáže. Jednalo se o 22 studentů a metodou výzkumu byly polostrukturované rozhovory. Studenti v průběhu klinické praxe na gynekologicko-porodnickém oddělení byly odmítání dokonce i z řad ženského ošetrovatelského personálu. Ty zmiňovali, že nevidí žádný smysl v tom, proč by mužský student měl na těchto oddělení konat praxi. A tento negativní postoj zaujímaly klinické sestry již od prvního dne. Účastník studie vzpomíná, že během praxe mu bylo sestrou umožněno měřit pouze fyziologické funkce. Ostatní specifické úkony na gynekologicko-porodnickém oddělení byly delegovány do řad ženských sester. Další účastník uvedl, že se ho sestry ptaly, na jakém oddělení by rád po absolvování studia pracoval. Sestry však za něj automaticky vyřadily možnost gynekologie a porodnictví. Někteří dotazovaní byli překvapeni, jaké jsou rozdíly mezi mužskými studenty ošetrovatelství a studenty medicíny mužského pohlaví. Zatímco budoucí lékaři byli v porodnicích vítáni, budoucí mužské zdravotní sestry o poznání méně. To doprovází fakt,

že medicí byli zvaní, aby se zúčastnili vyšetření a sledovali klinické postupy, to však, ale neplatilo pro mužské studenty ošetrovatelství (Yip et al., 2021).

S obdobnými reakcemi se muži setkávají, při snaze poskytovat hygienickou péči ženám. To zmiňuje studie s názvem „Dělat nebo nedělat“, aneb poskytování intimní péče pacientkám v Číně. Do studie bylo vybráno 25 mužských sester ze 3 nemocnic, na různých místech v Číně, a to bylo provedeno za pomoci polostrukturovaných rozhovorů. Mužský personál se setkává s různými názory na poskytování intimní péče v závislosti na stavu příjemce péče. Sestry mužského pohlaví pracující na odděleních intenzivní a resuscitační péče, nebo na odděleních, kde je pacient v ohrožení života, jsou téměř vždy akceptováni pacientem i jeho rodinou. Obecně lze říci, že pokud je pacient kriticky nemocný, starší, v kómatu či pod vlivem sedativ, přijetí pacientem a rodinnými příslušníky je obvykle vyšší, jelikož nepřemýšlí tolik nad pohlavím sestry, jak nad uzdravením své blízké osoby. Dokládá to výpověď účastníka studie: „V podstatě pacient na našich jednotkách intenzivní péče vědí, že jsou tady, a jejich stav je poměrně vážný, tedy proto jsou schopni přijmout naši léčbu a péči“ (Lyu et al., 2024). Na rozdíl od akutních oddělení mají pacienti a jejich rodiny v interních a chirurgických oborech více času na rozhodnutí, jestli přijmou péči od mužské sestry či nikoliv. Proto se častěji na těchto odděleních setkávali s pocity studu při poskytování péče a také častějšího odmítnutí z řad pacientů. Pacienti rozlišují, jakou část těla sestře mužského pohlaví musí vystavit. Pokud se jedná o péči zaměřenou na vrchní část těla, například při monitoraci srdeční činnosti, mužská sestra se neseťkává s tak častým odmítnutím, jako když se jedná o spodní část těla. Příkladem péče o spodní část těla může být, zavádění permanentního močového katétru, provádění klysmu či hygieny genitálu. Některé mužské sestry nemají dostatečnou znalost ženské anatomie, chybí jim příležitosti získat praktické zkušenosti s intimní péčí. V okamžicích, kdy má dojít například ke katetrizaci ženy, cítí se nervózně a nejistě. Jeden účastník studie to potvrdil tím, že ani po dobu tří let na ortopedickém oddělení, v těchto úkonech není zběhlý (Lyu et al., 2024).

Význam a limitace dohledaných poznatků

Bakalářská práce se zabývá sumarizací aktuálních dohledatelných poznatků o mužích na pozici všeobecné sestry, se zaměřením na motivaci a bariéry, kterým musí muži čelit při výběru toto povolání. Motivační faktory jsou popsány v první části, mezi nejčastěji opakované patří vnímání práce sestry jako dobrého povolání, jistota práce ve zdravotnictví a rychlý postup po kariérním žebříčku. V druhé části jsou popsány bariéry, za které jsou považovány stereotypy, jako například, že mužské sestry jsou homosexuálové, ošetrovatelství je ženská profese a mnoho dalších.

Hlavní přínos bakalářské práce může být především pro muže, kteří uvažují o pozici všeobecné sestry. Tito muži se mohou seznámit s nejčastějšími motivy, které jsou zmiňovány ve více studiích z různých částí světa. Pozitivní faktory motivace mohou přispět ke snadnějšímu rozhodnutí mužů pro vstup do ošetrovatelství, zvýšit atraktivitu ošetrovatelství a zlepšit pracovní podmínky. Dále se jedná o identifikaci překážek, které brání mužům vstoupit do profese ošetrovatelství. Pochopení těchto bariér může vést k jejich následnému odstranění, což by mohlo přispět ke genderové rovnováze v tomto oboru. Toto může mít výrazný dopad na poskytnutí cenných informací a následně podpořit lepší porozumění a respekt k ošetrovatelskému povolání.

Mezi hlavní limitace bakalářské práce patří, že ani jeden z dohledaných článků týkající se sester mužského pohlaví nebyl proveden v České republice. To může mít za důsledek nesprávnou implementaci na muže pracující jako všeobecné sestry. Může to mít dopad na kulturní a náboženské rozdíly, které jsou v různých částech světa odlišné. Další limitací může být různý způsob sběru dat, které dohledané studie prováděly. Vedené rozhovory mohou být doplněny o rozvádějící otázky, zatímco v dotazníkovém šetření jsou otázky jasně dány. Limitace může být také ve velikosti vzorku respondentů, některé studie zahrnují stovky účastníků, zatímco jiné pouze desítky. Některé přehledové studie, které měly za úkol sumarizovat informace, vycházely z malého počtu studií. Limitace může být pozorována při výběru respondentů, některé studie byly prováděny na studentech ošetrovatelství, zatímco jiné na již pracujících mužských sestřích.

Důkazem některý těchto zmíněných limitací je studie, kterou prováděl Max Guy a jeho kolegové. Ke studii použil malý vzorek respondentů, konkrétně se jedná o 9 registrovaných sester mužského pohlaví. Tito dotazovaní pracovali v různých oblastech

zdravotnictví. Další limitace v jeho práci je, že studie zahrnovala omezenou geografickou polohu, jelikož byla provedena na novozélandských začínajících sestřích (Guy et al., 2022).

Závěr

Bakalářská práce sumarizuje aktuální dohledatelné a publikované poznatky o mužích v roli všeobecné sestry, s cílem identifikovat motivační faktory a bariéry, s kterými se muž v rámci tohoto povolání setkává. Dohledané studie se shodují, že muži v ošetrovatelské praxi čelí překážkám. Tyto bariéry tvoří genderové stereotypy, absence mužských vzorů v tomto povolání a často i předsudky ze strany pacientů. I přes všechna tato fakta se ukázalo, že mnozí muži nacházejí ve vykonávání této profese smysl. Díky pomoci druhým, muži pociťují uspokojení a vidí v tomto zaměstnání prostor pro osobní růst a kariérní rozvoj.

Prvním dílčím cílem bylo sumarizovat aktuální dohledatelné publikované poznatky o motivaci mužů k výběru profese všeobecné sestry. Motivační faktory, zaměřené na sestry mužského pohlaví, můžou pozitivně ovlivňovat volbu ošetrovatelské profese. Výsledky studií předkládají nejčastější pozitiva, která ošetrovatelství muži nabízí. Muži si toto povolání volí nejčastěji z důvodu smysluplnosti péče o druhé, jistoty práce a vlivu okolí na jeho rozhodnutí. Nedílnou součástí mužské motivace jsou vlastnosti, kterými muž od přírody disponuje, tento soubor vlastností dokáže při výkonu povolání zúročit. Zejména pak na urgentních příjmech, operačních sálech a ostatních odděleních vyžadující rychlé rozhodovací schopnosti. První dílčí cíl byl splněn.

Druhým dílčím cílem bylo sumarizovat aktuální dohledané publikované poznatky o bariérách mužů při výkonu profese všeobecné sestry. Důsledkem nízkého počtu sester mužského pohlaví je nutnost čelit stereotypům, které negativně ovlivňují muže a demotivuje je od výkonu této profese. Jelikož je ošetrovatelství stereotypně bráno jako ženské zaměstnání. V důsledku s tímto chápáním jsou muži vykonávající tuto práci považováni za zženštilé či homosexuály. Jsou využíváni jako pomocná síla na přesuny pacientů, nebo dochází k přehlížení jejich ošetrovatelských schopností. Druhý dílčí cíl byl splněn.

Výsledky bakalářské práce mohou sloužit jako podklad pro zlepšení pracovních podmínek a zvýšení povědomí o faktorech, kterým muž v roli všeobecné sestry musí čelit.

Referenční seznam

Ashkenazi, L., Livshiz-Riven, I., Romem, P., & Grinstein-Cohen, O. (2017). Male nurses in Israel: barriers, motivation, and how they are perceived by nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 33(2), 162–169. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2016.08.001>

Brandford, A., & Brandford-Stevenson, A. (2021). Going Up!: Exploring the Phenomenon of the Glass Escalator in Nursing. *Nursing administration quarterly*, 45(4), 295–301. <https://doi.org/10.1097/NAQ.0000000000000489>

Cottingham, M. D., Johnson, A. H., & Taylor, T. (2016). Heteronormative Labour: Conflicting Accountability Structures among Men in Nursing. *Gender, Work and Organization*, 23(6), 535–550. <https://doi.org/10.1111/gwao.12140>

Guy, M., Hughes, K., & Ferris-Day, P. (2022). Lack of awareness of nursing as a career choice for men: A qualitative descriptive study. *Journal of Advanced Nursing*, 78(12), 4190–4198. <https://doi.org/10.1111/jan.15402>

Christensen, M. (2017). Men in nursing: The early years. *Journal of Nursing Education and Practice*, 7(5), 10. <https://doi.org/10.5430/jnep.v7n5p94>

Kaur, N., Ricciardelli, R., & Clow, K. (2022). Men in Nursing: A Qualitative Examination of Students' Stereotypes of Male Nurses through the Framework of Social Role Theory and Stereotype Content Model. *the Journal of Men's Studies/the Journal of Men's Studies*, 31(1), 157–178. <https://doi.org/10.1177/10608265221108209>

Kim, I., Kim, S., & Sohn, S. (2016). Societal perceptions of male nurses in South Korea: A Q-methodological study. *Japan Journal of Nursing Science*, 14(3), 219–230. <https://doi.org/10.1111/jjns.12152>

Lyu, X., Akkadechanunt, T., Soivong, P., Juntasopeepun, P., & Chontawan, R. (2022). A qualitative systematic review on the lived experience of men in nursing. *Nursing Open*, 9(5), 2263–2276. <https://doi.org/10.1002/nop2.1269>

Lyu, X., Sun, X., Lee, L., & Yang, C. (2024). “To do or not to do”, male nurses' experiences of providing intimate care to female patients in China, a constructivist grounded theory study. *BMC Nursing*, 23(1). <https://doi.org/10.1186/s12912-024-01896-y>

Noordien, I., Hoffman, J., & Julie, H. (2020). Male students' motivations to choose nursing as a career. *African Journal of Health Professions Education*, 12(4), 220. <https://doi.org/10.7196/ajhpe.2020.v12i4.1371>

Nydahl, P., Borromeo, R., Carrigan, T., Ruyumbru, S., Zimmermannová, M., & Franz, S. (2024). World views on shortage in nursing resource: Challenges and opportunities. *Zeitschrift Für Evidenz, Fortbildung Und Qualität Im Gesundheitswesen*. <https://doi.org/10.1016/j.zefq.2024.05.009>

Öz, G. Ö., Çakmak, N. C. S., & Günbayi, İ. (2024). "I Want to Have Stories too". Nursing Students' Views on Nursing Identity and Reasons for Choosing Nursing as a Career: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 78, 104009. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2024.104009>

Prosen M. (2022). Nursing students' perception of gender-defined roles in nursing: a qualitative descriptive study. *BMC nursing*, 21(1), 104. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-00876-4>

Punshon, G., Maclaine, K., Trevatt, P., Radford, M., Shanley, O., & Leary, A. (2019). Nursing pay by gender distribution in the UK - does the Glass Escalator still exist? *International Journal of Nursing Studies*, 93, 21–29. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2019.02.008>

Saleh, M. Y., Al-Amer, R., Ashram, S. R. A., Dawani, H., & Randall, S. (2020). Exploring the lived experience of Jordanian male nurses: A phenomenological study. *Nursing Outlook*, 68(3), 313–323. <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2019.10.007>

Saleh, M. Y., Al-Amer, R., Ashram, S. R. A., Dawani, H., & Randall, S. (2020). Exploring the lived experience of Jordanian male nurses: A phenomenological study. *Nursing Outlook*, 68(3), 313–323. <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2019.10.007>

Shudifat, R., Aljunmeeyn, A., Shoqirat, N., & Alja'afreh, M. (2023). The Experience of Being Male Nurse: Exploring the Enhancing Factors and Barriers of Jordanian Nursing Students. *SAGE Open Nursing*, 9, 237796082311640. <https://doi.org/10.1177/23779608231164080>

Sigmund, M., Kvintová, J., & Šafař, M. (2014). *Vybrané kapitoly z manažerské psychologie*. Code Creator. <https://publi.cz/books/171/Sigmund.html>

Subu, M. A., Ahmed, F. R., Al-Yateem, N., Dias, J. M., Rahman, S. A., AbuRuz, M. E., Hassan, M. M., Hamad, S. H., Ghafli, S. a. M. A., Hassan, Z., & Alnaqbi, A. R. (2023). Barriers and facilitators to enrolling in nursing programs as perceived by male students: a qualitative study in the United Arab Emirates. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 20(1). <https://doi.org/10.1515/ijnes-2022-0075>

Subu, M. A., Yateem, N. A., Dias, J. M., Rahman, S. A., Ahmed, F. R., Abraham, M. S., AbuRuz, M. E., Hassan, Z., & Alnaqbi, A. R. M. (2022). Listening to the minority: A qualitative study exploring male students' perceptions of the nursing profession and reasons for choosing nursing as a career. *Nurse Education Today*, 116, 105442. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105442>

Teresa-Morales, C., Rodríguez-Pérez, M., Araujo-Hernández, M., & Feria-Ramírez, C. (2022). Current Stereotypes Associated with Nursing and Nursing Professionals: An Integrative Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health/International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(13), 7640. <https://doi.org/10.3390/ijerph19137640>

Terry, D., Peck, B., Carden, C., Perkins, A. J., & Smith, A. (2020). Traversing the Funambulist's Fine Line between Nursing and Male Identity: A Systematic Review of the Factors that Influence Men as They Seek to Navigate the Nursing Profession. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education/European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 10(3), 691–703. <https://doi.org/10.3390/ejihpe10030051>

Wu, C., Cheng, S. Z., Wu, J., Zhang, Y. J., Lin, Y. W., Li, L., Du, J., Zhang, Y. H., & Lang, H. J. (2023). Factors influencing work engagement among male nurses: A structural equation model. *Nursing open*, 10(12), 7749–7758. <https://doi.org/10.1002/nop2.2016>

Yip, Y., Yip, K., & Tsui, W. (2021). Exploring the Gender-Related Perceptions of Male nursing Students in clinical Placement in the Asian context: a Qualitative study. *Nursing Reports*, 11(4), 881–890. <https://doi.org/10.3390/nursrep11040081>

Zamanzadeh, V., Valizadeh, L., Negarandeh, R., Monadi, M., & Azadi, A. (2013). Factors influencing men entering the nursing profession, and understanding the challenges faced by them: Iranian and developed countries' perspectives. *Nursing and midwifery studies*, 2(4), 49–56. <https://doi.org/10.5812/nms.12583>

Zhou, Y., Zhou, Y., Zhou, Y., & Zhou, Y. (2024). Male nursing students' experiences of their clinical internships: A qualitative study. *Heliyon*, *10*(10), e31075. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31075>